

קרבן תודה

יש יחודיות לקרבן תודה, כי "כל הקרבנות בטלים לעתיד לבוא, חוץ מתודה" (מדרש ויקרא רבה ט', ז). זאת למדו מפני לשון המקרא: "ואם על תודה יקריבנו" (ויקרא ז', י"ב). "יקריבנו" הוא לשון עתיד (כן כתב "יפה תואר" בפירושו למדרש רבה). ודאי אין שום דבר סתם ובמקרה. מה יש בקרבן זה שאין בקרבנות אחרים? נביא כאן מדברי מהר"ל ומדברי מרן הרב אברהם קוק.

דעת מהר"ל:

מצוה גדולה היא לשמח חתן וכלה. חז"ל (ברכות ו ע"ב) זרזו אותנו לקיים מצוה זו בהשוותם הדבר למתן תורה. כי בחתן וכלה כתוב: "קול ששון קול שמחה, קול חתן קול כלה". וכן בהר סיני מוזכרים "קולות" כמה וכמה פעמים. וכן הגדילו שבח של המשמח חתן וכלה, שהוא כאילו הקריב קרבן תודה. ולא די בזה, אלא עוד הוסיפו להפליא, שהוא כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים! בשביל מה כל ההשוואות הללו? ואם כבר השוו לקרבן, מדוע לא לחטאת ואשם, שהם חשובים ומועילים כדי לכפר על חטא? מה הגדולה של קרבן תודה במיוחד?

עונה מהר"ל ("נתיבות עולם", גמילות חסדים, פרק ד') כי הזיווג בין איש ואשה הוא עניין אלוקי. הרי כל אחד משניהם יש לו אופי אחר, גישות אחרות, ערכים שונים. כיצד "יסתדרו" יחד משך הרבה עשרות שנים? גם כאשר האדם לומד עם חברותא, כעבור מספר שנים קורה הרבה שהם משתעממים זה מזה ונפרדים דרכיהם. כיצד יש אחדות כה מתמשכת משך כל ימות חיי הזוג? אלא יש בין בני הזוג השראה אלוקית. אחדות הבורא היא המביאה לאחדות ההפכים, כיון שמידי יוצר-כל באו. וזה מה שחז"ל (סוטה יז ע"א) אמרו: "איש ואשה זכו, שכינה ביניהם". ולמה הדבר דומה? לקרבן תודה, שיש בו גם לחמי חמץ וגם לחמי מצה.

והרי הם שונים זה מזה? אלא בגלל ההתייחסות האלוקית, פנייה לאדון כל, ההפכים מתמזגים יחד. כך איש ואשה, למרות כל ניגודי אופי שביניהם, הם משלימים זה לזה. אדרבה, כדברי רש"ר הירש (על בראשית ב', כ"ד) שהיא "עזר" במה שהיא "כנגדו", זאת אומרת היא משלמת את חסרונותיו, וכן הוא מתקן אותה.

הוא הדין בלימוד תורה (שהוזכר במאמר חז"ל הנ"ל, ברכות ו ע"ב, ע"י סמל קולות מתן תורה), אין הברכה מצויה אלא בדרכי לימוד השונים זה מזה. לדוגמא זה מושך לבקאות וזה מושך לעיון. אבל אילו היו שניהם דומים זה לזה לגמרי, לא היתה אחדות

ביניהם, כי אינם זקוקים זה לזה. וכן לעניין שהזכירו שם חז"ל: "כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים", הענין הוא כי ירושלים היא "קרית מלך רב", ויש בה בית קיבול לשנים עשרה השבטים, כל אחד מהם עם אופי שונה. אחדותם מבוססת על העובדה שהם עובדים לאל אחד (וכדברי מהר"ל בספרו "נצח ישראל", תחילת פרק י').

למדנו מדברי מהר"ל כמה חשוב הוא עניין "קרבת תודה", ולמה מביאים אותו על הנס שאירע. זו לשונו: "כי כאשר השם יתברך עושה לו נס, מורה בזה שהוא יתברך אחד בעולמו, ויכול על הכל, ולכך עשה לו נס. ולכן יש להקריב חמץ ומצה, כלומר להקריב אליו ההפכים. כי במה שהוא יתברך שמו אחד, כולל את הכל גם את ההפכים. וכו' וכו'. וכן כאשר משמח חתן וכלה [למרות] שהם הפכיים [זה לזה] אבל ע"י השם יתברך שהוא אחד, מאחד אותם. ודבר זה דומה להקרבת תודה" ("נתיבות עולם", נתיב גמ"ח, עמ' קס"ב).

שמה מפני גדולת השלום והאחדות אמרו "כל הקרבנות בטלים לעתיד לבוא, חוץ מתודה" (מדרש ויקרא רבה ט', ז').

דעת הראי"ה קוק:

דעת הרמב"ם ידועה שכל מוסד הקרבנות נצטוונו בו בתורה מפני דרגתם השפלה של בני ישראל בצאתם ממצרים ("מורה נבוכים", חלק ג', פרק מ"ו). יש לדבריו סמך במדרש (ויקרא רבה כ"ב, פסקא ה'). ואמנם זהו רק טעם אחד להקרבת הקרבנות, ויש טעמים רבים אחרים הנוספים.

אבל הרב אברהם קוק הזכיר במאמרו "אפיקים בנגב" ("אוצרות הראי"ה", מהד' תשס"ב, חלק ב' עמ' 103, 105) כי לעתיד לבוא, בסוף הימים, לא נזדקק לשחיטת בעלי חיים, אלא "ביתי בית תפלה ייקרא לכל העמים". באותו זמן יתבטלו קרבנות בשר, ויקריבו רק קרבן מנחה, מיני מאפה, ויתקיים "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים" (מלאכי ג', ד'). נכון שאנו זקוקים היום להבאת קרבנות מן החי, וחובה היא עלינו, מפני שפלות מצבנו הנפשי (מאז חטא אדם הראשון). לעת עתה ודאי שאיפתנו היא הקמת בית המקדש והבאת קרבנות. ומצוה ללמוד כל הלכותיהם ודקדוקיהם. אבל בעתיד הרחוק נגיע לדרגה שהיא נשגבה הרבה יותר.

כך כותב הרב, כי בעלי החיים מקבלים עילוי ותיקון ע"י מחשבות רוממות של בני אדם המקריבים אותם על המזבח. "אבל לעתיד לבוא, שפע הדעת יתפשט ויחדור אפילו בבעלי החיים. "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה'". וההקרבה שתהיה אז של מנחה, מהצומח, תערב לה' כימי עולם וכשנים קדמוניות" ("עולת ראי"ה", חלק א' עמ' רצ"ב).

כמה מאירים לעינינו דברי הרב אברהם קוק על הפסוק: "אז ירננו כל עצי היער" (תהלים צ"ו, י"ב). כאשר לעתיד לבוא "וגר זאב עם כבש" (ישעיה י"א, ו') ויחדלו לטרוף זה

את זה, בעידן ההוא לא יראו ענפי היער אותם מעשי זוועה שהם עדים להם היום. "אז ירננו". זו לשונו: "היער, בו מתגלה בעת אשר העולם מלא תוהו, אי צדק שבעולם החי. הוא מלא טורפים, אשר החזק רומס את החלש ממנו. והעצים, המשמשים את בניין היער ועומדים בתור מגינים על ההווה, הגנוזה בסבכי היער, הרי הם כמתאבלים על גורל הווייתם, להיות מוכנים לסוכך על עולם מלא רשע ושוד. הנה בהופיע אור ה' המלא צדק ומשפט וכו' הכל יימלא רנת קודש. ואז ירננו עצי היער, מלפני ה' כי בא לשפוט הארץ" ("עולת הראי"ה", חלק א', עמ' ר").

הרי שוב פרשנות המאירה אור גדול על עליונות הקרבת קרבן תודה, אשר עיקרו מן הצומח.